

Oponentský posudek na habilitační práci Mgr. Martina Palúcha, PhD.

Předkládaný habilitační spis Mgr. Martina Palúcha, PhD. je velmi obsáhlý. Myslím, že tak výrazně překračuje požadovaný resp. obvyklý rozsah habilitační práce. Tento materiál je zároveň velmi různorodý a dokládá široký záběr Palúchova uvažování v oblasti filmové teorie a historie včetně filmové kritiky. Dominantním předmětem jeho zájmu se však posléze stává oblast dokumentárního filmu, což je možná zákonitá reakce na fakt, že slovenský dokument dlouhodobě dokládá a potvrzuje svou vysokou kvalitu. Myslím, že v této souvislosti není přehnané srovnání se situací let šedesátých, kdy reflexe filmů československé nové vlny psali vzdělání kritici okolo časopisu Film a doba a pomáhali tak vytvářet symbiózu tvůrčího potencialu celé filmařské obce. Podobně na Slovensku věnují dokumentu pozornost osobnosti, za všechny uvádím významná jména jako jsou Pavel Branko či Václav Macek, k nimž se důstojně řadí i Martin Palúch. Ten se pak stává jednak historiografem a zároveň kritikem filmů především tvůrců jemu generačně spřízněných.

Publikace Autorský dokumentární film na Slovensku po roku 1989 se zabývá slovenským dokumentem v průběhu 25 let. Nutno dodat, že jde o dobu, ve které vznikla řada vynikajících filmů oceňovaných i v zahraničí a je možné, že se o onom slovenském „dokumentárním čtvrtstoletí“ bude v budoucnu mluvit jako o zlatém věku filmu. Jde o dílo, které např. v Česku nemá srovnání a jak už to tak bývá, bude jeho nezpochybnitelný význam oceněn až po čase.

Jak už jsem uvedl, autor se ve své knize zabývá především tvorbou svých vrstevníků, které samozřejmě všechny osobně zná, na Slovensku i v Čechách to ani jinak nejde, přesto si drží patřičný kritický odstup a nikde nepodléhá „známostem“.

Vytváří tak plastický obraz nejen slovenského dokumentárního filmu daného období, ale přes něj i s jeho tvůrci obraz slovenské společnosti a jejího lidu i lidí.

V úvodní části autor dokládá svou erudovanost ve filmové teorii výkladem a zpracováním teorie dokumentárního filmu, jež mu pak slouží k vlastní reflexi hodnocených filmů v části druhé.

Jsem přesvědčen, že v této oblasti i nezasvěcený divák či čtenář si na základě četby Palúchovy knihy vytvoří komplexní pohled na opravdu nezanedbatelný podíl

slovenského dokumentárního filmu nejen ve slovenské kinematografii, ale ve slovenské kultuře daného období obecně.

Další publikace Cenzúra a dokumentárny film po roku 1989 podle mého názoru kontinuálně navazuje na předchozí publikaci a zároveň s ní vytváří určitý celek. V první části autor vymezuje definici cenzury a historicky ji zařazuje. Stručně ji hodnotí v období před rokem 1989, hlavní těžiště práce pak spočívá v cenzurních praktikách po Listopadu 89, kdy už ovšem cenzura prakticky neexistuje, že ano! Na závěr potom vypovídá o cenzurních mechanismech v USA.

Naše životní praxe, a nejen v oblasti umění resp. dokumentárního filmu, přináší vlastně permanentní setkávání s různými druhy omezení, takže si zvykáme na regulace a zákazy a už se často nad tím ani nepodivujeme.

Problém cenzury /v některých případech i např. autocenzury/ je nesmírně složitá otázka. Cenzurní řešení ex post často omezuje svobodu projevu. Jsou však i případy, kdy jsou podle mého názoru nekompromisní zákazy či omezení nutná a netýká se to jen dětské pornografie. Můj osobní názor, že např. relativizace zločinů nacismu a komunismu jak v pracích historických tak i uměleckých, je stále nepřijatelná, není obecně sdílen. Proto bych v Palúchově práci přivítal zřetelnější vymezení vůči některým tendencím ve filmech Vlada Štrice a Ivana Ostrochovského, jež se zabývají historií Slovenského štátu.

Tato připomínka ale nic nemění na zcela pozitivním hodnocení prací habilitanta. Předložené texty, a to nejen ony dvě monografie, dostatečně vypovídají o kvalitě tvůrčího potenciálu

Martina Palúcha a zároveň poskytují přesvědčivý doklad, že i v budoucnu můžeme očekávat podnětné i zásadní reflexe slovenského filmu

Autor už podle mého názoru není příští naděje slovenské filmové vědy, je její opora a stálice.

Na základě předloženého materiálu doporučuji Vědecké a umělecké radě FF VŠMU udělit Mgr. Martinu Palúchovi, PhD. vědecko-pedagogické hodnosti docent.

Salaš 20/4 2018

prof. Jan Gogola